

Kisebbségi hivatalos nyelvhasználati jogok a gyakorlatban

Bevezető

Mivel Szerbiában jelentős számú kisebbség él, a szerb Alkotmány és jó néhány törvény szabályozza a nyelvhasználati jogokat.

A szerb Alkotmány úgy rendelkezik, hogy a szerb állam a szerb népé és a többi Szerbiában élő népé. Ezen alkotmányos kategória egyértelműen meghatározza a törvényes rendelkezések sorozatát, kizárva ezzel az egyenlő nyelvhasználati jogok lehetőségét a kisebbségek részére.

A nyelvhasználati jogok alkalmazása és gyakorlása a következő fő területekre vonatkozik:

- Igazságügy
- Közigazgatás
- Rendőrség

Törvény adta jogaink

A hivatalos nyelvhasználatot a következő törvények szabályozzák:

- Törvény a hivatalos nyelv és írásmód használatáról
- Törvény a bíróságokról
- Törvény az alkotmánybíróság előtti eljárásról és határozatainak jogi hatályáról
- Büntető eljárásról szóló törvény
- Perrendtartásról szóló törvény
- Peren kívüli eljárásról szóló törvény
- Szabálysértési eljárásról szóló törvény
- Törvény a gazdasági kihágásokról

* *Miaveczen Béla magiszter, ügyvéd, Temerin*

- Közigazgatási eljárásról szóló törvény
- Törvény a közigazgatási perekéről
- Alapokmány az emberi és kisebbségi jogokról és polgári szabadságokról
- Szabályzat a közigazgatási úrlapokról
- Bírósági ügyrendi szabályzat

Szerbiában a szerb nyelv és a cirill írásmód van hivatalos használatban, valamint a latin írásmód a törvénnyel összhangban.

Azokon a területeken ahol kisebbségek élnek, a szerb nyelvvel együtt a kisebbségek nyelve és írásmódja is hivatalos, a törvénnyel összhangban.

A hivatalos nyelv és írásmód használata alatt értendő többek között, a szóbeli és írásbeli értekezés az állami szervekkel, felekkel illetve polgárokkal, eljárások levezetése a polgárok jogvédelmére, okiratok kiadása, helység, földrajzi, utca nevek kiírása, szervek és cégek megnevezése stb.

A Vajdaság Autonóm Tartomány és a Községek alapokmányai szabályozzák a kisebbségi nyelvek használatát, ahol kisebbségek élnek, összhangban a törvénnyel.

A Szerb nyelvhasználati törvény előírja, hogy a büntető, peres, közigazgatási és egyéb eljárások szerb nyelven vezetődnek.

Azokban a helységekből, ahol kisebbségek élnek az eljárás vezethető az ő nyelvükön is.

Amennyiben a kisebbség, mint egyén fordul a szervekhez, kérésére az eljárás az ő nyelvén vezetődhet.

Amennyiben két fél van, szerb és kisebbségi, a törvény szerint az eljárás szerb nyelven vezetődik, a kisebbségi kérésére pedig biztosítani kell a tolmácsot és mindennemű irat és döntés lefordítását.

Az eljáró szervnek kötelezettsége figyelmeztetni a feleket a nyelvhasználati jogaikra és jegyzőkönyvezni a nyelvhasználatra vonatkozó követeléseiket és ezek után határozni kell az eljárás nyelvéről és a kisebbségi írásmód és nyelvhasználat biztosításáról.

A cégneveket – táblákat kötelezően szerb nyelven kell kiírni és a hivatalos használatban lévő kisebbségek nyelvén.

A nyelvhasználati törvény rendelkezéseinek betartására vonatkozó felügyeletet az illetékes minisztériumoknak és közigazgatási szerveknek kell végezniük.

A törvény alapján pénzbeli büntetéssel sújthatók azok a szervek, jogi személyek, intézmények, azok felelős személyei, akik vétének a törvény ellen.

Nyelvhasználat a valóságban

Sajnos a gyakorlatban a kisebbségi írásmód és nyelvhasználati jogok, gyakran súlyosan sérülnek, sok esetben egyáltalán nincsenek betartva, elsősorban :

- az állami szervek érdektelensége,
- káderhiány (kisebbségek kirekesztése az állami hivatalokból),
- pénz- és akarathiány, valamint
- a felelősségre vonás hiánya miatt.

Az állami szervek hivatalnokai nem figyelmeztetik a kisebbségeket nyelvhasználati jogaikra és így a kommunikáció döntő mértékben szerb nyelven történik.

A nyelvhasználati előírások és törvények drasztikus megsértése folyamatosan előfordul az igazságügyben is.

Sok esetben, amennyiben az ügyfél magyar nyelvű eljárást kér, nem biztosítják számára az iratok – tárgy lefordítását, amennyiben van ügyvédje, hivatkozván arra, hogy az ügyvéd tudja mind a két nyelvet és így nem jár a fordítás.

Szándékos félremagyarázásról van szó, mivel a kisebbségi nyelvhasználati jogokat biztosítani kell mindenkinek, attól függetlenül, hogy van-e vagy nincs ügyvédje, beszél érte-e, vagy nem a többség nyelvét.

Arra is van példa, hogy az állami szervek hivatalnokai azzal vádolják a kisebbségeket, hogy visszaélnék nyelvhasználati jogaikkal, amennyiben arra hivatkoznak.

A nyelvhasználati jogokat az állami szerveknek biztosítani kell és azokkal nem lehet visszaélni.

Amennyiben a kisebbségek élnek nyelvhasználati jogaikkal, ez sok esetben, kárakra, az eljárások befejezésének jelentős elhúzódásához vezet, ezért sürgős és átfogó intézkedésekre van szükség.